

ทัศนคติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ต่อเพศภาวะในสังคมไทย

University staffs' attitude towards gender in Thai society

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ* เนตรชนก แก้วจันทา ชมพูนุท กาบคำบา และอิงศุภา โคตนารา

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมเพศภาวะและสุขภาพสตรี

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*E-mail: somrun@kku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งต่อเพศภาวะ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 188 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะ แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ คำตอบเป็นตัวเลื่อกมี 5 ระดับ จาก 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 5 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนในลักษณะชายเป็นใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ทั้ง 5 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) มหาวิทยาลัยควรกำหนดวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและสนับสนุนความเสมอภาคทางเพศภาวะ

คำสำคัญ : เพศภาวะ บทบาทหญิงชายไทย ทัศนคติ บุคลากรในมหาวิทยาลัย

Abstract

This research aimed to describe attitudes towards gender roles of university staffs. Subjects included 188 staffs at a university in Thailand. Systemic sampling was used. The Attitude towards Gender Scale was used as a study measurement. It contained five dimensions, (norms of Thai women/men, roles of Thai women and men in the family, roles of Thai women and men in the community/workplace, power in relationships, and roles of Thai women and men in a sexual relationship). The item was a 5 - point likert-scale ranging from 1 (disagree) to 5 (completely agree).

The results showed that men had significantly higher mean scores, which supporting patriarchy on five dimensions than women ($p < 0.05$). University should include a mission and strategic plan on promoting and supporting gender equality.

Keywords : Gender; roles of Thai women and men; attitudes; university staff

บทนำ

สังคมในประชาคมโลกส่วนใหญ่เป็นสังคมแบบชายเป็นใหญ่ หรือ ปิตาธิปไตย (patriarchy) รวมถึงสังคมไทยเช่นกัน สังคมแบบชายเป็นใหญ่ “เป็นสังคมที่มีโครงสร้างทางเพศ ที่กำหนดให้สถานภาพและตำแหน่งของเพศชายเหนือเพศหญิง” (อวยพร เชื้อนแก้ว, 2555 หน้า 37) เป็นสังคมที่เป็นค่านิยมเชิงซ้อน (double standard) ในความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ ดังปรากฏให้เห็นในสุภาชิต วรรณกรรม คำสั่งสอน ความเชื่อในสังคมไทย เช่น “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชาย ซึ่งแสดงถึงการสนับสนุนให้ผู้ชายเป็นผู้นำ ผู้หญิงเป็นผู้ตาม เนื้อหาในวรรณคดีไทยให้การยอมรับได้กับผู้ชายที่เจ้าชู้ หรือนอกใจภรรยา เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน พระอภัยมณี การอบรมสั่งสอนผู้หญิงไทยจะให้ความสำคัญกับการเป็นแม่ศรีเรือน ดูแลบ้าน ปรนนิบัติเลี้ยงดูลูก งานบ้านเป็นของผู้หญิง ส่วนผู้ชายเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว เข้มงวดกวดขันต่อลูกสาวแต่ปล่อยปละละเลยลูกชายในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ผู้ชายมีความต้องการที่จะปลดปล่อยหรือตอบสนองทางเพศ แต่ผู้หญิงไม่มีความจำเป็นเท่าผู้ชาย ภรรยาไม่มีสิทธิ์ปฏิเสธเมื่อสามีมีความต้องการทางเพศ ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงหลาย ๆ คนได้และถือเป็นเรื่องธรรมดา แม้ว่าผู้ชายคนนั้นจะมีภรรยาแล้วก็ตาม ผู้ชายไม่จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบภายหลังการมีเพศสัมพันธ์ (สุธิลา ตันชัยนันท, 2540; วันทนิย วาสกะสิน และ สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์, 2541)

ภายใต้ค่านิยมชายเป็นใหญ่สะท้อนให้เห็นได้จากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การล่วงละเมิดทางเพศ การเอารัดเอาเปรียบในการใช้แรงงานหญิง ผู้ชายส่วนใหญ่รับผิดชอบเพียงงานนอกบ้านอย่างเดียว ในขณะที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบทั้งทางเศรษฐกิจและครอบครัว ทำให้ผู้หญิงมีข้อจำกัดและขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หรือใช้โอกาสต่าง ๆ ในสังคม ดังเห็นได้จากสัดส่วนที่ไม่สมดุลระหว่างหญิงและชายในการเป็นตัวแทน การใช้อำนาจ (ผู้นำ) มีส่วนร่วมทาง

การเมือง การบริหารและการปกครองทุกระดับ ทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยผู้หญิง มีสัดส่วนน้อยกว่าผู้ชาย เช่น พบว่าผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพียงร้อยละ 11.25 ในขณะที่ผู้ชายมีร้อยละ 88.75 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้หญิงร้อยละ 11.67 ผู้ชายร้อยละ 88.33 จำนวน ข้าราชการผู้หญิงในระดับผู้บริหารตั้งแต่ระดับ 9 ขึ้นไป มีร้อยละ 23.14 ผู้ชายร้อยละ 76.88 สัดส่วนผู้บริหารหญิงในภาคเอกชนมีน้อยกว่าผู้ชายเกือบ 4 เท่า ผู้นำแรงงานสตรี ในสหภาพแรงงานต่าง ๆ มีร้อยละ 32 ในขณะที่ผู้นำแรงงานชายมีถึงร้อยละ 68 (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2559)

การที่ผู้หญิงต้องทำงานรับผิดชอบทั้งงานนอกบ้านและงานในบ้าน ส่งผลให้ ผู้หญิงมีความเครียดเรื้อรังนำไปสู่การเป็นโรคซึมเศร้า (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ, 2553) จากการสำรวจจำนวนชั่วโมงที่สตรีใช้ในการทำงานบ้าน พบว่า เฉลี่ยทั้งประเทศ ประชาชนหญิงและชายอายุ 10 ปีขึ้นไป ใช้เวลาในการทำงานบ้านมากกว่าผู้ชาย เกือบเท่าตัว คือ ผู้หญิงใช้เวลาทำงานบ้านวันละ 2.7 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ชายใช้เวลา 1.5 ชั่วโมง ผู้หญิงใช้เวลาในการดูแลคนในครอบครัว (เด็ก ผู้ป่วยและผู้สูงอายุ) โดยเฉลี่ย วันละ 3.3 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ชายใช้เวลา 2 ชั่วโมง ผู้หญิงมีเวลาว่างน้อยกว่าผู้ชาย คือ ผู้หญิงมีเวลาว่างเฉลี่ยวันละ 3.4 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ชายมีเวลาว่างวันละ 3.8 ชั่วโมง (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2559)

สถิติจำนวนผู้หญิงและเด็กหญิงมารับบริการอันเนื่องมาจากปัญหาความ รุนแรงในครอบครัวในศูนย์พึ่งได้ของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้รวบรวมไว้ มีจำนวนผู้มารับบริการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยพบจำนวนผู้มารับบริการเฉลี่ยเพิ่มจาก 19 คน ต่อวันใน พ.ศ.2547 เป็น 70 คนต่อ วัน ในปี พ.ศ.2553 (สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2556) ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ พบว่าผู้หญิงไม่มี อำนาจการต่อรองเรื่องเพศสัมพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นการให้ใส่ถุงยางอนามัยเพื่อการป้องกันการ ติดเชื้อหรือป้องกันการตั้งครรภ์ รวมถึงการปฏิเสธมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอน ผู้หญิง เป็นฝ่ายรับผิดชอบการคุมกำเนิดมากกว่าผู้ชาย หากผู้หญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อม ผู้หญิงจะ ได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น หากอยู่ในวัยเรียนผู้หญิงจะถูกตีตราและอาจต้องออกจาก โรงเรียน ในขณะที่ผู้ชายสามารถเรียนหนังสือต่อไปได้ หากผู้หญิงตัดสินใจทำแท้งจะถูก ตีตราว่าเป็นคนบาป และหากมีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ผู้หญิงก็จะถูกมองในทางลบ

และอายุที่จะต้องไปรับบริการสุขภาพ อีกทั้งบรรทัดฐานทางสังคมจะมองผู้หญิงในทางลบหากพบว่าผู้หญิงมีถุงยางอนามัย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว และโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2559)

ไม่เพียงแต่ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากสังคมชายเป็นใหญ่เท่านั้น การยึดติดต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิม ผู้ชายบางคนก็ได้รับผลลัพธ์ทางลบต่อการพยายามคงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังในความเป็นชาย ค่านิยมต่อความเป็นผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็น พ่อ สามี หรือ บุตร โดยทั่วไปจะเน้นที่การพึ่งตนเอง ต้องเป็นผู้นำ มีความมั่นใจ เป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่นได้ ดังนั้นการไม่ประสบผลสำเร็จในบทบาทหน้าที่ที่ตนเองคาดหวัง หรือการประสบกับความล้มเหลวในงานที่มุ่งมั่นตั้งใจทำ จึงนำมาสู่ความรู้สึกล้มเหลว ความมั่นใจในตนเองลดลง ทั้งเป็นการคุกคามกระทบกับศักดิ์ศรีของความเป็นชาย ทำให้ผู้ชายรู้สึกว่ตนเองอ่อนแอ ล้มเหลว ผู้ชายถูกคาดหวังจากสังคมว่าต้องเป็นผู้นำ ผู้ปกป้อง หาเงินเลี้ยงครอบครัว การที่ไม่สามารถทำได้ตามมาตรฐานความเป็นชาย นำมาสู่ความรู้สึกล้มเหลว ซึมเศร้า ติดสุรา หรือ ฆ่าตัวตาย (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, วราลักษณ์ กิตติวัฒน์ ไพศาล, อิงคภา โคตนาราร, และสุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล, 2555; Robbins, 2006; Chan, 2009)

องค์การสหประชาชาติได้เรียกร้องให้ประชาคมโลกปฏิบัติต่อมนุษย์หญิงชายให้มีความเสมอภาคในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่กีดกันหรือเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุทางเพศ มีการสำรวจทัศนคติของประชาชนจีนพบว่าผู้หญิงมีทัศนคติที่สนับสนุนความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมากกว่าผู้ชาย โดยผู้ชายมีทัศนคติที่ยึดติดต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิมหรือที่หล่อหลอมมาในอดีต (traditional gender roles) ในลักษณะให้ความสำคัญต่อผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (Tu & Chang, 2000) Allanana (2013) การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายและให้ข้อสรุปว่าความคาดหวังต่อความเสมอภาคหญิงชายยังไม่เป็นผลสำเร็จ ผู้หญิงไม่ว่าจะอยู่ในสังคมระดับใด ผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านยังคงต้องรับผิดชอบหลักต่องานในบ้านและเลี้ยงดูบุตร O'Sullivan (2012) สำรวจการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อบทบาทเพศภาวะของชาวไอริชในวัยแรงงานเปรียบเทียบระหว่างปี ค.ศ. 1988, 1994 และ 2002 พบว่าผู้หญิงและผู้ชายมีทัศนคติที่ยึดติดต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิมลดน้อยลง แต่พบว่าผู้ชายมีทัศนคติที่ยึดติดกับบทบาทหญิงชายดั้งเดิมมากกว่าผู้หญิง

ประเทศไทยได้ลงนามในพันธกรณีกับประชาคมโลกในการเคารพและปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (gender equality) ด้วยการเข้าเป็นภาคีสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

(The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) ในปี พ.ศ. 2528 และในปี พ.ศ. 2538 จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีข้อสรุปเรียกว่าปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ (the Beijing Declaration and Platform for Action) เพื่อความเสมอภาคชายหญิงและเสริมพลังให้สตรี ซึ่งประเทศไทยได้ยอมรับข้อประกาศดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2544 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ประเทศไทยมีตำแหน่งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย ในหน่วยงานระดับกรมและระดับกระทรวง รวมทั้งให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในหน่วยงานเหล่านี้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552) อีกทั้งประเทศไทยได้เข้าร่วมกับประชาคมโลกในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) ข้อ 3 ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและส่งเสริมบทบาทสตรี (ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555) เป็นเวลาเกือบ 30 ปี นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ในทางนิติบัญญัติกฎหมายไทยได้ให้ความเสมอภาคกับผู้หญิงตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ แต่ในทางปฏิบัติผู้หญิงยังเผชิญกับปัญหาอันเนื่องมาจากทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญน้อยกว่าผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง จากการสำรวจทัศนคติของประชากรไทยต่อบทบาทหญิงชาย พบว่าประชาชนยังมีทัศนคติต่อความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชายในบางเรื่อง ดังเช่น ประหยัด สายวิเชียร และ วาณี เอี่ยมศรีทอง (2538) ศึกษาการดำเนินชีวิตในครอบครัวกับความเครียดในการทำงาน โดยศึกษาจากบุคลากรหญิง ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 198 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกเห็นด้วยว่าสามีควรเป็นผู้นำครอบครัว และเห็นด้วยบางส่วนว่าสามีควรมีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว สุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ (2541) ศึกษาทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัว บทบาทของชายหญิงหรือสามีภรรยา โดยเก็บตัวอย่างจากประชาชนภาคกลาง 370 คน และภาคใต้ 360 คน ข้าราชการภาคกลาง 283 คน ภาคใต้ 243 คน ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 364 คน ข้าราชการภาคเหนือ 268 คน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 345 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในทุกภาคมากกว่าร้อยละ 50 เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า “ผู้หญิงส่วนใหญ่ควรอยู่บ้านทำหน้าที่แม่บ้านมากกว่าออกไปทำงานนอกบ้าน ในเรื่องอำนาจในครอบครัวนั้น ผู้ตอบร้อยละ 62.7 และ 45.8 จากภาคกลางและภาคใต้ ร้อยละ 81 และ 84.3 จากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า “สามีควรมีสิทธิ

มีเสียงมากกว่าภรรยาในเรื่องของครอบครัว” สำหรับบทบาทหน้าที่ของสามี และภรรยา นั้น ร้อยละ 87.6 และ 66.4 จากภาคกลางและภาคใต้ ร้อยละ 98.4 และ 99.5 จาก ผู้ตอบในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า “เป็นการดี สำหรับครอบครัว หากสามีเป็นคนหาเลี้ยงครอบครัวและภรรยาเป็นคนดูแลเรื่องในบ้าน” สำหรับความคิดที่ว่า “ทั้งสามีภรรยาควรช่วยกันดูแลลูกเมื่อทั้งคู่อยู่บ้าน” ผู้ตอบ เกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับความคิดนี้ วันทนีย์ วาสกะสิน และ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2541) สำรวจค่านิยมและทัศนคติของสังคมไทยต่อสตรี ในทุกภาคของประเทศไทย จำนวน 2,000 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า สังคมไทยยังมีค่านิยมต่อสตรีในลักษณะความไม่เสมอภาค ลูกผู้หญิงต้องรับภาระงาน บ้านมากกว่าลูกผู้ชาย ผู้หญิงควรหวนหาพรหมจรรย์ ผู้หญิงควรประณีตและเชื่อฟัง สามี ภรรยาไม่ควรแสดงออกซึ่งความต้องการทางเพศแม้กับสามีตนเอง ภรรยาควรให้ สามีมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ผู้หญิงรับภาระทั้งในบ้านและนอกบ้าน ผู้หญิงมักจะมีโอกาสในตำแหน่งหน้าที่การงานน้อยกว่าผู้ชาย ผู้ชายมักให้ความสำคัญกับอาชีพการงานมากกว่าผู้หญิง

ในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับศูนย์สาธารณประโยชน์และประชารัฐคน สสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2555) ได้ทำการสำรวจเจตคติของประชาชนด้าน ความเสมอภาคหญิงชายทั่วประเทศ จำนวน 8,090 คน พบว่า ร้อยละ 41.5 ของกลุ่ม ตัวอย่างยังมีความเห็นว่ามีลูกสาวเหมือนมีสัวมอยู่หน้าบ้าน ร้อยละ 39.2 เห็นว่าผู้หญิงที่ หย่าร้างยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเมื่อเทียบกับผู้ชายที่หย่าร้าง และร้อยละ 17.4 ยังเห็นว่าภาระหน้าที่การเลี้ยงดูบุตรยังเป็นหน้าที่ของผู้หญิง (แม่) เท่านั้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.9 เห็นด้วยว่าการล่วงละเมิดทางเพศยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข และร้อยละ 35.5 เชื่อว่าผู้ชายที่นอกใจภรรยา มักได้รับการให้อภัย แต่ผู้หญิงที่นอกใจ สามีจะถูกสังคมประณาม

ค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในสังคมไทยปัจจุบันจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดกับบทบาทหญิงชายดั้งเดิม เพื่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุข ครอบครัวมีความ สุข ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ไม่มีใครถูกกีดกันอันเนื่องจากความ เป็นเพศ (gender discrimination) สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงมี พันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ แสวงหาคำตอบให้กับสังคม มีส่วนในการ หล่อหลอมทัศนคติของนิสิตนักศึกษาเรื่องความเสมอภาคทางเพศภาวะ เพื่อนิสิต นักศึกษาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้บริหารในหน่วยงาน เป็นบิดามารดาในการอบรม

เลี้ยงดูบุตรหลาน ทั้งทางตรงคือการอบรมสั่งสอน และทางอ้อมคือการทำเป็นแบบอย่าง ในด้านการเสมอภาคทางเพศภาวะ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสำรวจทัศนคติต่อเพศภาวะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะได้มีข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดดำเนินการวิจัย และการจัดโครงการบริการวิชาการ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

- 1) สำรวจทัศนคติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งต่อเพศภาวะ และ
- 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติบุคลากรชายและหญิงในมหาวิทยาลัยต่อเพศภาวะ

กรอบแนวคิด

สังคมแบบชายเป็นใหญ่ คือสังคมที่มีโครงสร้างทางเพศ ที่กำหนดให้สถานะภาพและตำแหน่งของเพศชายเหนือเพศหญิง และให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่าความเป็นหญิง (อวยพร เชื้อนแก้ว, 2555 หน้า 37) ระบบความเป็นเพศ (gender system) เป็นเครื่องมือในการดำรงและถ่ายทอดวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ ที่กำหนดและหล่อหลอมบทบาท หน้าที่ คุณค่า อำนาจการตัดสินใจ และความสัมพันธ์ทางเพศที่แตกต่างและไม่เท่าเทียมระหว่างเพศหญิงและเพศชายผ่านสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว ชุมชน ประเพณีวัฒนธรรม ศาสนา การศึกษา สื่อต่าง ๆ ระบบสาธารณสุข เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ที่ทำงานสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน โดยผู้ชายเป็นผู้นำในเกือบทุกพื้นที่ในสังคม เช่น พื้นที่ทางศาสนา พื้นที่สาธารณะ ที่มอบอำนาจและการใช้อำนาจให้กับเพศชาย แม้กระทั่งพื้นที่ในครอบครัวซึ่งเป็นพื้นที่ของผู้หญิงแต่ผู้ชายมีอำนาจการตัดสินใจ มีการแบ่งพื้นที่ บทบาทและหน้าที่ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายอย่างชัดเจน จนกลายมาเป็นความคาดหวังจากสังคมไทยในการทำหน้าที่และปฏิบัติตามบทบาททางเพศที่สังคมกำหนด รวมทั้งมีการผลิตซ้ำ และสนับสนุนให้วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่มีความแข็งแกร่งอย่างต่อเนื่อง จนคนทั่วไปมองเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากเชื่อว่าบทบาทที่กำหนดมาดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไม่ได้ จะทำให้เกิดข้อจำกัดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของทั้งหญิงและชาย มีการกีดกัน มีอคติ และอาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมทางเพศ (gender discrimination) เป็นรากเหง้าของการเกิดความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย หรือความไม่เสมอภาคทางเพศภาวะ (gender inequality) (นาถฤดี เด่นดวง, 2559; อวยพร เชื้อนแก้ว, 2555)

เพศภาวะหรือบทบาทหญิงชาย (gender) เป็นคำที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของผู้หญิงและผู้ชายที่เกิดจากความคาดหวังของสังคม เป็นสิ่งที่เรียนรู้ถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาทางสังคม (social construction) และมีความแตกต่างในแต่ละสังคมขึ้นอยู่กับ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา ชนชั้น ปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สภาพการณ์ และเงื่อนไขของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Astbury, 2000; World Health Organization, 2009) ต่างกับคำว่า เพศ (sex) ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางชีววิทยา และทางกายภาพของเพศชายและเพศหญิง เช่น อวัยวะเพศ โครโมโซม หรือฮอร์โมน เป็นเรื่องยากที่จะเปลี่ยนแปลง (WHO, 2009) บทบาทหญิงชายดั้งเดิม (traditional gender roles) เป็นบทบาทที่ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะความเป็นชายมากกว่าคุณลักษณะความเป็นหญิง โดยมีคุณลักษณะดังนี้ ความเป็นผู้ชาย มีลักษณะเป็นผู้นำ ผู้หาเลี้ยงครอบครัว มีศักดิ์ศรี กล้าหาญ เข้มแข็ง พึ่งตนเอง ทะเยอทะยาน ขอบเข่งขัน มั่นใจในตนเอง บึกบึน ก้าวร้าว ได้รับการยอมรับให้ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ กล้าเสี่ยง มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานได้ ร้องไห้หรือแสดงความรู้สึกอ่อนแอไม่ได้ ลักษณะของความเป็นผู้หญิง เช่น เป็นแม่บ้าน เป็นผู้ตาม ดูแลพ่อแม่ เลี้ยงดูบุตร เรียบร้อย รักนวลสงวนตัว เป็นเพศที่อ่อนแอ ทำงานบริการ (อวยพร เชื้อนแก้ว, 2555; Ickes, 1993; Tu & Chang, 2000; Chan, 2009; Allanana, 2013)

เพศภาวะสามารถอธิบายความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในมโนทัศน์หลัก 5 มโนทัศน์ ดังนี้ บรรทัดฐานหญิงชาย (gender norm) หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมกำหนดว่าผู้หญิง ผู้ชายควรเป็นอย่างไร บทบาทหญิงชาย (gender roles) หมายถึง บทบาทที่คาดหวังไว้ว่าเพศชายและเพศหญิงควรจะทำในสังคมนั้น ๆ ทั้งบทบาทในบ้านและนอกบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหญิงชาย (gender relations) หมายถึง รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่กำหนดว่าผู้หญิงและผู้ชายในวัยต่าง ๆ ควรปฏิบัติและวางตัวต่อเพศตรงข้ามอย่างไร การจัดสรรอำนาจระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย การแบ่งงานหญิงชาย (gender-based division of labor) หมายถึง การให้คุณค่ากิจกรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการประกอบอาชีพนอกบ้านและภาระหน้าที่ที่ผู้ชายและผู้หญิงมีต่อชุมชน และครอบครัว (ทั้งมีหรือไม่มีคำตอบแทน) การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากร (access and control of resources) หมายถึง การที่บุคคลสามารถใช้ประโยชน์และมีอำนาจในการตัดสินใจในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรได้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550)

ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ เพื่อความเสมอภาคชายหญิงและเสริมพลังให้สตรี มีเป้าหมายจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย (gender equality) ในความรับผิดชอบ การใช้อำนาจและการตัดสินใจ ในทุกด้านของชีวิต ทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่รับรองหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมเสมอภาคไม่กีดกันเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุทางเพศ สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัวและขบวนการพัฒนาสตรีได้พยายามทำงานขับเคลื่อนสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสังคมไทยโดยทำงานในระดับนโยบายของประเทศและบทบัญญัติกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้สังคมมีทัศนคติให้ความสำคัญต่อหลักความเสมอภาคระหว่างเพศ (สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัวและโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2552) เมื่อประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญที่รับรองความเสมอภาคหญิงชายและจากการทำงานสำนักงานกิจการสตรีและครอบครัวและขบวนการพัฒนาสตรีได้พยายามทำงานขับเคลื่อนสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ย่อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนไทยต่อเพศภาวะ งานวิจัยนี้จึงใช้กรอบแนวคิดเพศภาวะ 5 ด้านคือ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ มาเป็นแนวทางในการสำรวจทัศนคติของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) โครงการวิจัยนี้ได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นประชากรที่ศึกษาเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทั้งสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวน 10,866 คน แบ่งเป็นเพศชาย 3,754 คน เพศหญิง 7,112 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนทัศนคติของประชาชนทั่วไปต่อบทบาทหญิงชายไทย มีค่าเท่ากับ 28.60 (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, จิราพร เขียวอยู่, วราลักษณ์ กิตติวัฒน์ไพศาล และอิงคภา โคตนารา, 2557) พบว่าการวิจัยนี้ต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 125 คน ซึ่งการวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถาม และให้อาสาสมัครส่งแบบสอบถามกลับ จึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีก 25 % เพื่อป้องกันการไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น

156 คน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพศ หญิง 156 คน และเพศชาย 156 คน เท่ากัน รวมเป็น 312 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยนํารายชื่อของบุคลากรในมหาวิทยาลัย แยกเพศชายและหญิง และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เกณฑ์การคัดเข้า เป็น บุคลากรในมหาวิทยาลัยที่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานเงินงบประมาณ หรือพนักงาน เงินรายได้ หรือ พนักงานราชการ หรือพนักงานในหน่วยงานกำกับ การศึกษาตั้งแต่ระดับ ปริญญาตรี และมีอายุ ระหว่าง 25 – 60 ปี เกณฑ์การคัดออก เป็นลูกจ้างชั่วคราว หรือ ลูกจ้างโครงการ ลูกจ้างประจำ หรือลูกจ้างชาวต่างประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย เพศ อายุ สถานะภาพสมรส การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตำแหน่งงาน สถานที่ที่ทำงาน เป็นต้น
2. แบบสำรวจทัศนคติต่อ เพศภาวะ ที่พัฒนาขึ้นโดย สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, จิราพร เชี่ยวอยู่, วราลักษณ์ กิตติวัฒน์ไพศาล และอิงคณา โคตนารา (2557) โดยผู้วิจัย ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเพศภาวะ และเครื่องมือเกี่ยวกับเพศภาวะทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ทำการสนทนากลุ่มกับกลุ่มประชาชนทั่วไปทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 32 คน อายุระหว่าง 25 – 35 ปี และ 36 - 50 ปี และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน พิจารณาความตรงของเครื่องมือ ได้ค่า CVI เท่ากับ 0.83 แบบสำรวจทัศนคติต่อ เพศภาวะ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 47 ข้อ เป็นแบบประมาณค่า Likert scale 5 ระดับ ให้อาสาสมัครเลือกตอบว่าเห็นด้วยกับข้อคำถามในระดับใด 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับ ข้อความนั้น ๆ และ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความนั้น ค่าคะแนนสูง หมายความว่ามีความเห็นคัดค้านต่อความเป็นหญิงเป็นชายดั้งเดิมมาก ในลักษณะชายเป็นใหญ่คือชายมีอำนาจหรือโอกาสมากกว่าผู้หญิง สำหรับการคิดคะแนนรวมรายด้าน ด้านที่ 3 บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน ข้อ 1 , 4 , และ 6 ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ข้อ 1 ซึ่งเป็นข้อความเชิงบวก ให้ค่าคะแนนแบบกลับทิศ (reverse score จาก 1 เป็น 5) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ได้ไปทำการสำรวจกับบุคคล ทั่วไปจำนวน 700 คน พบว่าแต่ละด้านมีค่าความเที่ยง 0.71, 0.66, 0.75, 0.76 และ 0.81 ตามลำดับ

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับฝ่ายการเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่เลือกศึกษา เพื่อขอรายชื่อบุคลากรในคณะ หรือสำนักงาน แยกเพศ มาจัดทำกรอบการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบระบบ แบบช่วงข้าม เมื่อสุ่มได้รายชื่อแล้วผู้วิจัยส่งเอกสารคำชี้แจงและแบบสอบถาม พร้อมซองส่งเอกสารกลับให้กับอาสาสมัครที่สุ่มรายชื่อได้ ผลการเก็บข้อมูลจากการส่งแบบสอบถามสองครั้งได้แบบสอบถามคืนจำนวน 188 ฉบับ คิดเป็นได้แบบสอบถามคืนร้อยละ 60.26

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพรรณนา ความถี่ ร้อยละ Independent t-test 95% CI และใช้ Wilcoxon rank-sum test กรณีที่การแจกแจงของข้อมูลไม่ปกติ โดยนำเสนอแยกเพศ

ผลการศึกษา

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างศึกษา เมื่อแยกตามเพศหญิงและเพศชาย พบว่าเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชายเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 56.4 และ 43.6 ตามลำดับ เพศชายมีอายุเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 43.68 และ 39.0 ตามลำดับ เพศชายส่วนใหญ่มีสถานะภาพคู่ ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด เพศหญิงสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสูงสุด ร้อยละ 43.4 ในขณะที่ เพศชายสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสูงสุด ร้อยละ 31.7 เกือบทั้งหมดทั้งเพศชายและหญิงนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 95.1 และ 92.5 ตามลำดับ ทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นบุคลากรสายสนับสนุนร้อยละ 51.2 และ 52.8 ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะข้อมูลทั่วไป แยกตามเพศของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา
ความคิดเห็นต่อบทบาทหญิงชาย (n=188)

ลักษณะข้อมูลทั่วไป	ชาย (n=82)		หญิง (n=106)		รวม (n=188)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	82	43.6	106	56.4	188	100
อายุ	Mean = 43.68 (SD=1.24)		Mean = 39.0 (SD=1.49)		Mean = 41.06 (SD=1.40)	
สถานภาพสมรส						
โสด	23	28	54	50.9	77	41.0
สมรส/คู่	54	65.9	47	44.3	101	53.7
หม้าย	0	0	1	0.9	1	0.5
หย่า/แยก	4	4.9	4	4.9	8	4.3
ไม่ระบุ	1	1.2	0	0	1	0.5
ระดับการศึกษา						
ปริญญาตรี	25	30.5	46	43.4	71	37.8
ปริญญาโท	18	22.0	27	25.5	45	23.9
ปริญญาเอก	26	31.7	24	22.6	50	26.6
อื่นๆ และไม่ระบุ	13	15.9	9	8.5	22	11.7
ศาสนา						
พุทธ	78	95.1	98	92.5	176	93.6
คริสต์	1	1.2	6	5.7	7	3.7
อื่นๆ	3	3.7	2	1.9	5	2.7
สถานที่ปฏิบัติงาน						
คณะวิทยาศาสตร์	27	32.93	55	51.88	82	43.62
สุขภาพ						
คณะเกษตรศาสตร์	7	8.54	7	6.60	14	7.44
และเทคโนโลยี						
คณะมนุษยศาสตร์	0	0	4	3.8	4	2.1
และสังคมศาสตร์						
คณะศึกษาศาสตร์	10	12.19	8	7.54	18	9.57
และศิลปกรรมศาสตร์						
คณะวิทยาศาสตร์	7	8.53	7	6.60	14	7.44
คณะวิศวกรรมศาสตร์	13	15.85	2	1.88	15	7.97
และสถาปัตยกรรม-						
ศาสตร์						

**ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงลักษณะข้อมูลทั่วไป แยกตามเพศของกลุ่มตัวอย่างที่
ทำการศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทหญิงชาย (n=188)**

ลักษณะข้อมูลทั่วไป	ชาย (n=82)		หญิง (n=106)		รวม (n=188)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ปฏิบัติงาน						
คณะนิติศาสตร์	0	0	1	0.9	1	0.5
คณะวิทยาการจัดการ	3	3.7	2	1.9	5	2.7
บัณฑิตวิทยาลัย	0	0	1	0.9	1	0.5
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น	0	0	1	0.9	1	0.5
วิทยาลัยนานาชาติ	0	0	1	0.9	1	0.5
สำนักอธิการบดีและอื่นๆ	14	17.07	12	11.32	26	13.82
ตำแหน่งงาน						
สอนผู้สอน	32	39.0	40	37.7	72	38.3
สายสนับสนุน	42	51.2	56	52.8	98	52.1
อื่นๆ และไม่ระบุ	8	9.8	10	9.4	18	10.2
ตำแหน่งการบรรจุงาน						
ข้าราชการ	38	46.3	33	31.1	71	37.8
พนักงานราชการ	13	15.9	4	3.8	17	9.0
พนักงานมหาวิทยาลัย	27	32.9	61	57.5	88	46.8
พนักงานหน่วยงานในกำกับ	2	2.4	5	4.7	7	3.7
อื่นๆ	2	2.4	3	2.8	5	2.7

2. ทักษะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยชายและหญิง

ในส่วนนี้นำเสนอผลการเปรียบเทียบทักษะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเพศชายและเพศหญิง 5 ด้านตามลำดับดังนี้ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย 2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ โดยค่าคะแนนสูงหมายถึงมีทัศนคติยึดติดต่อความเป็นหญิงเป็นชายดั้งเดิมมาก ในลักษณะชายเป็นใหญ่คือชายมีอำนาจหรือโอกาสมากกว่าผู้หญิง ผลการวิเคราะห์

ข้อมูลทัศนคติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อส่วนใหญ่ต่ำกว่า 3 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติเห็นด้วยต่อทัศนคติทางเพศภาวะในลักษณะชายมีโอกาสมากกว่าหญิงในระดับน้อย อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายพบว่าบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่เป็นเพศชายมีทัศนคติที่สนับสนุนชายเป็นใหญ่ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 2

2.1 ทัศนคติต่อบทบาทชายหญิงด้าน บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย

ตารางที่ 2 นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทยของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
1	ผู้หญิงมีความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย	4.17 (0.84)	3.93 (0.93)	4.34 (0.70)	-3.43	<0.01*	-0.65, -0.17
2	การดื่มเหล้าจนเมามายเป็นสิ่งที่น่าอายสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย	3.95 (1.17)	3.84 (1.21)	4.02 (1.13)	-1.14	0.25	-0.54, 0.14
3	ผู้หญิงที่ออกไปทำงานนอกบ้านตอนกลางคืน เช่น ในโรงงาน ร้านอาหาร เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม	1.87 (1.04)	2.03 (1.09)	1.74 (0.98)	1.92	0.05*	-0.01, 0.59
4	ผู้ชายต้องเข้มแข็งและไม่ควรร้องไห้ต่อหน้าผู้อื่น	2.89 (1.31)	3.14 (1.29)	2.69 (1.30)	2.35	0.02*	0.07, 0.82
5	เป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายแสดงความก้าวร้าว	1.97 (1.17)	2.27 (1.24)	1.74 (1.06)	3.13	<0.01*	0.19, 0.86
6	ผู้ชายไม่ควรพูดปัญหาของตนเองให้ผู้อื่น (ทั้งในและนอกครอบครัว) ฟัง เพราะจะไม่ได้รับการยอมรับ	2.08 (1.23)	2.35 (1.26)	1.88 (1.17)	2.59	<0.01*	0.11, 0.82

ตารางที่ 2 (ต่อ) นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทยของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
7	ผู้หญิงควรมีความอดทนต่อปัญหาครอบครัวเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวไว้	2.95 (1.34)	3.00 (1.25)	2.92 (1.41)	0.38	0.70	-0.31, 0.46
8	แม้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว (เช่น ถูกสามีตี ต่ำว่ากล่าวหรือทำร้ายร่างกาย)ผู้หญิงควรอดทนไม่ได้ตอบเพื่อเห็นแก่บุตรหรือเพื่อความสุขของครอบครัว	1.51 (0.89)	1.62 (0.95)	1.43 (0.84)	1.44	0.15	-0.70, 0.45
9	ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและต้องพึ่งพิงผู้ชาย	1.70 (0.94)	2.02 (0.99)	1.46 (0.83)	4.22	<0.01*	0.29, 0.82
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		23.15 (5.55)	24.42 (6.04)	22.20 (4.99)	2.72	0.007*	2.22, 0.82

*independent t-test

จากตารางที่ 2 ทัศนคติด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย พบว่ามี 2 ข้อจาก 9 ข้อที่กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3 คือ ผู้หญิงมีความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย (ข้อ 1) และการตีแม่หลานเมามายเป็นสิ่งที่น่าอายสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย (ข้อ 2) ซึ่งหมายความว่าทัศนคติสนับสนุนต่อบรรทัดฐานหญิงชายไทยที่เชื่อว่าผู้หญิงมีความละเอียดอ่อนมากกว่าชาย และผู้หญิงไม่ควรตีแม่สุรามาก ในขณะที่ข้ออื่น ๆ มีความยืดหยุ่นต่อค่านิยมที่ยึดถือดั้งเดิมมากขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีทัศนคติเรื่องผู้ชายไม่ควรร้องไห้ต่อหน้าผู้อื่นในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยมากเป็นลำดับ 3

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายดั้งเดิมมากกว่ากลุ่มตัวอย่าง

เพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทัศนคติต่อการตีมสุรา (ข้อ 2) ผู้หญิงต้องอดทนต่อปัญหาครอบครัวเพื่อคงความเป็นครอบครัว (ข้อ 7) และ ผู้หญิงต้องอดทนต่อการถูกทำร้ายในครอบครัว (ข้อ 8) ไม่แตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชาย แม้ว่าเพศชายจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง แต่ในข้ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิงผู้ชายดั้งเดิมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ

2.2. ทัศนคติต่อบทบาทชายหญิงด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัว

ตารางที่ 3 นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้าน บทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัว ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
1	ผู้หญิงเมื่อมีบุตรแล้วควรทำงานอยู่กับบ้านมากกว่าทำงานนอกบ้าน	1.64 (0.84)	1.86 (0.84)	1.47 (0.86)	3.14	<0.01*	0.15, 0.64
2	ควรเป็นหน้าที่ของแม่มากกว่าของพ่อในการอบรมสั่งสอนบุตร	1.42 (0.91)	1.56 (1.01)	1.30 (0.81)	1.94	0.05*	-0.01, 0.52
3	เด็กผู้ชายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบช่วยแม่ในการทำงานบ้าน ดูแลน้องสามารถออกไปเล่นนอกบ้านได้	1.20 (0.67)	1.34 (0.88)	1.10 (0.43)	2.43	0.01*	0.04, 0.43
4	ผู้หญิงแม้จะทำงานนอกบ้าน ควรต้องรับผิดชอบทำงานบ้านทั้งหมดด้วย	1.75 (1.11)	1.76 (1.17)	1.74 (1.06)	0.14	0.88	-0.29, 0.35
5	ผู้ชายต้องเป็นตัวหลักในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว	2.80 (1.35)	3.12 (1.29)	2.56 (1.36)	2.84	<0.01*	0.17, 0.94
6	เป็นเรื่องไม่เหมาะสมหากภรรยาทำงานนอกบ้านและสามีอยู่บ้านเลี้ยงดูบุตร	2.20 (1.33)	2.61(1.46)	1.88 (1.13)	3.85	<0.01*	0.36, 1.11

ตารางที่ 3 (ต่อ) นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้าน บทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัว ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
7	ผู้หญิงจะมีชีวิตที่มีคุณค่า (ได้รับความสำคัญ) มากกว่าถ้าได้ออกไปทำงานที่มีรายได้นอกบ้าน แทนที่จะอยู่บ้านเลี้ยงลูกโดยไม่มีรายได้	2.61 (1.31)	2.51 (1.25)	2.68 (1.35)	- 0.92	0.35	-0.56, 0.20
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		13.55 (4.55)	14.62 (4.69)	12.75 (4.29)	2.80	0.006*	0.55, 3.19

*independent t-test

จากตารางที่ 3 ทัศนคติต่อบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่า 3 ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความยึดหยุ่นต่อบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัวมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบทบาทผู้หญิงผู้ชายไทยในครอบครัวที่ถูกหล่อหลอมในอดีตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในครอบครัวที่ยึดติดต่อบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิงผู้ชายดั้งเดิมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญในเกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อผู้หญิงแม้จะทำงานนอกบ้าน ควรต้องรับผิดชอบทำงานบ้านทั้งหมดด้วย (ข้อ 4) และ ผู้หญิงจะมีชีวิตที่มีคุณค่ามากกว่าถ้าได้ออกไปทำงานที่มีรายได้นอกบ้าน แทนที่จะอยู่บ้านเลี้ยงลูกโดยไม่มีรายได้ (ข้อ 7) กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติในสองข้อนี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.3 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน

ตารางที่ 4 นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทศนคติต่อเพศภาวะ ด้าน บทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P- value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
1	ผู้หญิงและผู้ชายควรมีโอกาสถูกเลือกเข้าทำงานอย่างเท่าเทียมกัน	4.57 (0.76)	4.41 (0.86)	4.69 (0.65)	-2.58	0.01*	-0.50, -0.07
2	การเรียกร้องสิทธิสตรีเป็นเรื่องไม่เหมาะสมกับผู้หญิงไทย	1.38 (0.84)	1.48 (0.92)	1.31 (0.77)	1.43	0.15	-0.07, 0.42
3	ในการทำงาน ผู้หญิงไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับงานได้มากเท่าผู้ชาย	1.78 (1.09)	2.01 (1.15)	1.61 (1.01)	2.53	0.01*	0.89, 0.71
4	ผู้หญิงควรได้รับการสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้น เป็นหัวหน้างานหรือเป็นผู้นำชุมชนได้เท่าเทียมกับผู้ชาย	4.44 (0.89)	4.17 (1.02)	4.65 (0.73)	-3.77	<0.01*	-0.73, -0.23
5	ภรรยาที่ทำงานนอกบ้านและมีรายได้มากกว่าสามีจะถูกมองว่าเก่งเกินหน้าสามี	2.05 (1.18)	2.18 (1.15)	1.96 (1.20)	1.28	0.20	-0.12, 0.57
6	ผู้หญิงสามารถเป็นประธานในการจัดการประชุมต่าง ๆ หรือเป็นผู้นำได้ดีเท่าเทียมกับผู้ชาย	4.52 (0.86)	4.35 (0.93)	4.66 (0.74)	-2.45	0.01*	-0.55, -0.59
7	การทำงานในชุมชนผู้ชายเหมาะกับการเป็นผู้นำขณะที่ผู้หญิงเหมาะกับการเป็นผู้ประสานงาน หรือเป็นผู้ตามเท่านั้น	2.10 (1.19)	2.25 (1.17)	1.99 (1.19)	1.53	0.12	-0.78, 0.61

ตารางที่ 4 (ต่อ) นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้าน บทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายชื่อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P- value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
8	ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่ควรดำรงตำแหน่งทางการเมืองการปกครองเพราะจะทำให้บทบาทหน้าที่ในครอบครัวบกพร่อง	1.65 (0.94)	1.78 (0.98)	1.56 (0.91)	1.55	0.12	-0.58, 0.47
9	ผู้ชายสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนักการเมืองหรือนักปกครองได้ดีกว่าผู้หญิง	2.14 (1.25)	2.39 (1.32)	1.96 (1.17)	2.35	0.02*	0.07, 0.79
10	คนทำงานส่วนใหญ่จะรู้สึกอึดอัดถ้ามีหัวหน้าเป็นผู้หญิง	2.15 (1.10)	2.43 (1.06)	1.93 (1.09)	3.19	<0.01*	0.19, 0.82
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ค่าต่ำสุดและสูงสุด)		16 (10-35)	18 (10-35)	14 (10-34)		<0.01**	

*independent t-test ** Wilcoxon rank-sum test

จากตารางที่ 4 ทัศนคติด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน พบว่า ในข้อที่ให้ความหมายในด้านความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในการทำงานหรือเป็นผู้นำ (ข้อ 1, 4 และ 6) กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศหญิงและเพศชายแสดงความเห็นด้วยในระดับมาก ถึงมากที่สุด (ค่าคะแนนมากกว่า4) และให้ค่าคะแนนเฉลี่ยรายชื่อในข้ออื่น ๆ น้อยกว่า 3 ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นความเสมอภาคในโอกาสการทำงานในที่ทำงานและในชุมชนระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนยึดติดต่อบทบาทผู้หญิงผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงานที่ให้โอกาสผู้ชายเป็นผู้นำมากกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ในข้อที่ผู้หญิงควรได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสเท่าเทียมกับผู้ชายในที่ทำงาน (ข้อ 1) การเป็นหัวหน้าในชุมชน (ข้อ 4) และ ผู้หญิงสามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้เท่ากับผู้ชาย (ข้อ 6) กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ทัศนคติที่เชื่อว่าผู้หญิงไม่สามารถ

ทุ่มเทเวลาให้กับงานได้มากเท่าผู้ชาย (ข้อ 3) ผู้ชายสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ
นักการเมืองหรือนักปกครองได้ดีกว่าผู้หญิง (ข้อ 6) คนทำงานส่วนใหญ่จะรู้สึกอึดอัดถ้า
มีหัวหน้าเป็นผู้หญิง (ข้อ 7) กลุ่มตัวอย่างเพศชายชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยเห็นด้วยมากกว่า
กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ

2.4 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ตารางที่ 5 นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทศนคติ
ต่อเพศภาวะ ด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชาย
และเพศหญิง เป็นรายข้อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
1	ภรรยาควรมีสิทธิเท่าเทียม กับสามีในการตัดสินใจ เรื่องต่าง ๆ ภายใน ครอบครัว	4.47 (0.92)	4.30 (1.06)	4.60 (0.78)	-2.21	0.03*	-0.03, -0.56
2	การตัดสินใจเรื่องที่มี ความสำคัญในครอบครัว ควรเป็นหน้าที่ของผู้ชาย	1.81 (0.99)	2.20 (1.09)	1.50 (0.80)	5.04	<0.01*	0.42, 0.97
3	ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำ ครอบครัวได้ดีเท่าเทียมกับ ผู้ชาย	1.64 (1.02)	2.04 (1.21)	1.33 (0.72)	5.02	<0.01*	0.43, 0.99
4	ในครอบครัว สามีควรเป็น ผู้นำและภรรยาควรเป็นผู้ ตาม	1.91 (1.05)	2.19 (1.15)	1.69 (0.92)	3.29	<0.01*	0.19, 0.79
5	ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วควร เปลี่ยนค่าน้ำหนักเป็นนาง และใช้นามสกุลของสามี แม้ว่ากฎหมายจะอนุญาต ให้ผู้หญิงมีสิทธิ์เลือกใช้คำ นำหน้า และนามสกุลเดิม	2.43 (1.36)	2.79 (1.38)	2.16 (1.29)	3.24	<0.01*	0.25, 1.02

ตารางที่ 5 (ต่อ) นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายชื่อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
6	ผู้ชายมีสิทธิในการตัดสินใจที่จะให้ภรรยาทำงานนอกบ้านหรือไม่ควรทำ	1.71 (1.04)	2.12 (1.14)	1.40 (0.84)	4.98	<0.01*	0.43, 1.00
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ค่าต่ำสุดและสูงสุด)		13 (6-26)	15.50 (6-26)	12 (6-21)		<0.01**	

*independent t-test ** Wilcoxon rank-sum test

จากตารางที่ 5 ทัศนคติต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่า 2 เกือบทุกข้อและต่ำกว่า 2.5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบเสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิง อย่างไรก็ตามผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนทัศนคติต่อการให้อำนาจผู้ชายมากกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญในเกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 1 ภรรยาควรมีสิทธิเท่าเทียมกับสามีในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว ที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ

2.5 ทศนคติต่อบทบาทชายหญิงด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่อง

เพศ

ตารางที่ 6 นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทศนคติต่อเพศภาวะ ด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่องเพศของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายชื่อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
1	โดยธรรมชาติแล้วผู้ชายเป็นเพศที่เจ้าชู้ ในขณะที่ผู้หญิงไม่ค่อยสนใจเรื่องเพศมากนัก	3.61 (1.21)	3.86 (1.09)	3.41 (1.26)	2.57	0.01*	0.10, 0.79
2	ผู้หญิงไม่ควรพูดคุยในเรื่องเพศทั้งในที่สาธารณะและสถานที่ส่วนตัว	2.69 (1.29)	2.69 (1.21)	2.70 (1.34)	-0.02	0.98	-0.38, 0.37
3	ผู้หญิงที่ดีไม่ควรเป็นฝ่ายที่จับผู้ชายก่อน	2.24 (1.24)	2.34 (1.26)	2.16 (1.23)	0.94	0.34	-0.19, 0.53
4	ภรรยาที่ดีต้องสนองความต้องการทางเพศทุกครั้งที่มีต้องการ	1.74 (0.97)	2.01 (1.04)	1.54 (0.86)	3.34	<0.01*	0.19, 0.74
5	ผู้หญิงที่ดีไม่ควรแสดงความต้องการทางเพศให้สามีรับรู้	1.87 (1.03)	1.97 (1.13)	1.79 (0.94)	1.21	0.22	-0.12, 0.48
6	ผู้ชายมีสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาหรือแฟนถ้าเขาต้องการ แม้ว่าผู้หญิงจะไม่ต้องการก็ตาม	1.44 (0.85)	1.58 (0.89)	1.33 (0.81)	2.05	0.04*	0.01, 0.50
7	ผู้ชายเป็นผู้เริ่มต้นและกำหนดรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ (ท่า/วิธีการ)	2.01 (1.19)	2.26 (1.25)	1.81 (1.10)	2.61	0.01*	0.11, 0.79
8	เป็นเรื่องปกติที่ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงที่บริสุทธิ์มาเป็นภรรยา	2.70 (1.45)	3.06 (1.48)	2.41 (1.37)	3.07	<0.01*	0.23, 1.05

ตารางที่ 6 (ต่อ) นำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่อเพศภาวะ ด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่องเพศของบุคลากรในมหาวิทยาลัยระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายชื่อ

ข้อ	ข้อความ	รวม (188)	ชาย (n=82)	หญิง (n=106)	t	P-value	95% CI
		Mean (SD)	Mean (SD)	Mean (SD)			
9	ผู้ชายที่แต่งงานแล้ว แต่อาจไม่มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นบ้าง ถือเป็นเรื่องปกติ	1.44 (0.93)	1.77 (1.34)	1.18 (0.74)	4.52	<0.01*	0.33, 0.85
10	คุณค่าของผู้หญิง คือ การรักษาพรหมจรรย์ไว้จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน	3.24 (1.53)	3.18 (1.57)	3.29 (1.51)	-0.48	0.62	-0.56, 0.34
11	ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันจนตั้งครรภ์ ไม่ควรเรียกร้องให้ฝ่ายชายต้องมาร่วมรับผิดชอบการตั้งครรภ์นั้น	1.46 (0.80)	1.59 (0.83)	1.36 (0.77)	1.91	0.05	-0.01, 0.46
12	สามีมีสิทธิทำร้ายร่างกายภรรยาได้ถ้าภรรยาปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วย	1.12 (0.53)	1.20 (0.65)	1.05 (0.41)	1.98	0.05*	0.00, 0.31
13	ผู้ชายมีความต้องการทางเพศมากกว่าผู้หญิง	2.89 (1.39)	2.83 (1.35)	2.94 (1.43)	-0.51	0.61	-0.51, 0.30
14	ผู้หญิงที่พกถุงยางอนามัย/มีถุงยางอนามัยแสดงว่าเป็นผู้หญิงที่ “ง่าย”	1.85 (1.14)	2.06 (1.12)	1.68 (1.12)	2.25	0.02*	0.05, 0.70
15	เป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้หญิงในการป้องกันการตั้งครรภ์	1.70 (1.15)	1.79 (1.15)	1.64 (1.15)	0.88	0.38	-0.19, 0.48
คะแนนเฉลี่ยรวมรายด้าน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		31.93 (7.47)	34.04 (8.36)	30.35 (6.31)	3.36	0.001*	1.52, 5.85

*independent t-test

จากตารางที่ 6 ทัศนคติต่อบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยในเรื่องเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่า 3 ทุกข้อ ยกเว้นทัศนคติข้อ 10 เรื่องคุณค่าของผู้หญิง คือ การรักษาพรหมจรรย์ไว้จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3 เล็กน้อย ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของ

คะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงด้านบทบาทผู้หญิงไทยกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนทัศนคติยึดติดบทบาทผู้หญิงผู้ชายไทยเรื่องเพศตามที่เชื่อกันมาในอดีตมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ในลักษณะผู้ชายเป็นผู้นำเรื่องเพศแต่ผู้หญิงเป็นผู้ตามหรือรองรับมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายให้ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อผู้ชายเป็นผู้นำเรื่องเพศแต่ผู้หญิงเป็นผู้ตามหรือรองรับมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ ถึง 9 ข้อ จากจำนวน 15 ข้อ

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างที่สำรวจในครั้งนี้มีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิม ในลักษณะชายเป็นใหญ่ในระดับเล็กน้อย มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในชุมชนทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, จิราพร เขียวอยู่, วราลักษณ์ กิตติวัฒน์ไพศาล และอิงฉภา โคตนาราและ, 2557) การศึกษาและการได้ทำงานที่มีรายได้เป็นปัจจัยในการทำให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยมีทัศนคติต่อบทบาทหญิงชายยึดหยุ่นขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งระดับการศึกษาเป็นปัจจัยทำนายความยึดหยุ่นของการเปลี่ยนแปลงต่อทัศนคติบทบาทหญิงชายดั้งเดิมที่นำไปสู่การมีทัศนคติต่อความเสมอภาคหญิงชายที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง (Tu & Chang, 2000). Tu และ Chang (2000) พบว่าผู้หญิงที่ทำงานมีรายได้จะมีทัศนคติต่อความเสมอภาคทางเพศภาวะมากกว่าผู้หญิงที่ไม่มีรายได้เป็นของตัวเอง ซึ่งการศึกษานี้สนับสนุนการศึกษาที่ผ่านมาในต่างประเทศที่พบว่าทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่อยู่ในประเทศพัฒนาแล้วและทำงานที่มีรายได้เป็นของตัวเองจะมีทัศนคติต่อเพศภาวะดั้งเดิมยึดหยุ่นมากขึ้น (Tu & Chang, 2000; Jakobsson & Kotsadam, 2009; O'Sullivan, 2012; Allanana, 2003) Marinova (2003) พบว่า ผู้ชายชนชั้นกลางและผู้ชายที่มีการศึกษาสูงจะมีทัศนคติต่อเพศภาวะที่ยึดถือมาในอดีตยึดหยุ่นมากที่สุดในสังคมอุตสาหกรรมที่ผู้หญิงและผู้ชายทำงานนอกบ้านที่มีรายได้ เป็นการหล่อหลอมทางสังคมที่ช่วยให้ผู้หญิงและผู้ชายมีทัศนคติต่อเพศภาวะที่ยึดหยุ่นและเป็นไปในทิศทางที่มีความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมากขึ้น (Tu & Chang, 2000) แสดงให้เห็นว่าบทบาทหญิงชายหรือเพศภาวะเป็นการเรียนรู้ผ่านการหล่อหลอมทางสังคม มิใช่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติที่ผู้หญิงทุกคนทุกสังคมจะมีการแสดงออกเหมือนกัน เช่นเดียวกันกับผู้ชายก็มีความคิดความเชื่อต่อบทบาทหญิงชายที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นผู้ชายเหมือนกัน การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีการศึกษามากขึ้น ทำงานนอกบ้านที่มีรายได้

มากขึ้น เปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงเข้ามาสู่พื้นที่สาธารณะมากขึ้น ทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีโอกาสเห็นความสามารถของผู้หญิงในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานบ้าน นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติมุมมองต่อความเชื่อในเรื่องบทบาทหน้าที่ และความสามารถของผู้หญิง

อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายมีทัศนคติที่ยึดติดกับบทบาทหญิงชายดั้งเดิมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าแม้ว่าผู้หญิงและผู้ชายจะมีความเห็นด้วยต่อค่านิยมบทบาทหญิงชายดั้งเดิมน้อยลง มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติสนับสนุนต่อความเสมอภาคหญิงชาย แต่ผู้ชายยังมีทัศนคติที่ยึดติดบทบาทหญิงชายดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญชายมากกว่าหญิง (Tu & Chang, 2000; O' Sullivan, 2012; Allanana, 2013) เช่น กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีทัศนคติเห็นด้วยต่อข้อ “ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอต้องพึ่งพิงผู้ชาย” “ในการทำงาน ผู้หญิงไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับงานได้มากเท่ากับผู้ชาย” “ผู้ชายสามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนักการเมืองหรือนักปกครองได้ดีกว่าผู้หญิง” “คนทำงานส่วนใหญ่จะรู้สึกอึดอัดถ้ามีหัวหน้าเป็นผู้หญิง” เนื่องจากในสังคมไทยผู้หญิงมีสัดส่วนในการเป็นตัวแทน การใช้อำนาจ (ผู้นำ) มีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารและการปกครองทุกระดับ ทั้งในภาครัฐและเอกชน น้อยกว่าผู้ชาย เช่น การได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้บริหารตั้งแต่ระดับ 9 ขึ้นไป หรือผู้บริหารในภาคเอกชน ผู้นำแรงงานในสหภาพแรงงานต่าง ๆ น้อยกว่าผู้ชายในทุกตำแหน่ง (สำนักงานกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว, 2555; สำนักงานกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว และโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา, 2559) รวมถึงมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษานี้ซึ่งยังไม่มีผู้หญิงเป็นผู้บริหารสูงสุด และในหลาย ๆ คณะ หน่วยงานมีผู้ชายเป็นผู้บริหารสูงสุดมากกว่า จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้ชายมีทัศนคติที่ยึดติดบทบาทหญิงชายดั้งเดิมมากกว่าผู้หญิง

กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีทัศนคติที่ยึดติดต่อบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวที่ให้ออกาสผู้ชายมากกว่าผู้หญิง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง เช่น ข้อ “ผู้หญิงเมื่อมีบุตรแล้วควรทำงานอยู่กับบ้านมากกว่าทำงานนอกบ้าน” “ควรเป็นหน้าที่ของแม่มากกว่าพ่อในการอบรมสั่งสอนบุตร” “เด็กผู้ชายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบช่วยแม่ในการทำงานบ้าน ดูแลน้อง สามารถออกไปเล่นนอกบ้านได้” “การตัดสินใจเรื่องที่มีความสำคัญในครอบครัวควรเป็นหน้าที่ของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง” “ในครอบครัวสามีควรเป็นผู้นำและภรรยาควรเป็นผู้ตาม” “ผู้ชายมีสิทธิในการตัดสินใจที่จะให้ภรรยาทำงานนอกบ้านหรือไม่ควรทำ” แสดงให้เห็นถึงยังมีความคิดเห็นไม่เสมอภาคระหว่าง

บทบาทหญิงชายในครอบครัว ซึ่งปัจจัยการหล่อหลอมโดยการอบรมสั่งสอนทั้งจากสถาบันครอบครัว ชุมชน ตลอดจนสื่อต่าง ๆ รวมถึงละครทีวี ส่วนใหญ่ยังฉายภาพเด็กหญิง และผู้หญิงทำงานบ้าน

ในประเด็นเพศวิถี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเพศชายยังมีทัศนคติที่ให้ความสำคัญเรื่องเพศของผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิงสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง เช่น “ภรรยาที่ต้องสนองความต้องการทางเพศทุกครั้งที่มีต้องการ” “ผู้ชายมีสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาหรือแฟนถ้าเขาต้องการ แม้ว่าผู้หญิงจะไม่ต้องการก็ตาม” “ผู้ชายที่แต่งงานแล้ว แต่อาจไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่นบ้าง ถือเป็นเรื่องปกติ” “สามีมีสิทธิทำร้ายร่างกายภรรยาได้ถ้าภรรยาปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วย” เนื่องจากสังคมไทยส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นพื้นที่ของผู้ชาย ผู้หญิงควรรักษานวลสงวนตัว ไม่ควรแสดงออกเรื่องเพศและ ภาพละครทีวีก็ยังมีบทที่ผู้ชายเจ้าชู้ หรือนอกใจภรรยาโดยที่เขียนบทให้ผู้หญิงต้องอดทนเพื่อลูก หรือภาพข่าวหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ที่จะลงข่าวในลักษณะประณามผู้หญิงที่ทำแท้ง หรือทิ้งเด็ก โดยไม่มีการเรียกร้องถามหาให้ผู้ชายที่มีส่วนในการทำให้ผู้หญิงตั้งครรภ์ออกมารับผิดชอบ หรือประณามการกระทำของผู้ชาย

อย่างไรก็ตามพบแนวโน้มที่ผู้ชายมีทัศนคติต่อความเสมอภาคในประเด็นการทำงานนอกบ้านและในบ้านของผู้หญิง โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงเห็นด้วยในระดับเล็กน้อยไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ต่างทำงานนอกบ้าน ทำให้มีโอกาสรับรู้ว่าการทำงานนอกบ้านเป็นความรับผิดชอบที่หนักอย่างหนึ่งของผู้หญิงจึงไม่คาดหวังว่าผู้หญิงต้องรับผิดชอบทั้งงานนอกบ้านและงานในบ้าน และพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศหญิงและเพศชายมีทัศนคติเห็นด้วยต่อการที่ผู้หญิงต้องมีความอดทนต่อปัญหาครอบครัว และอดทนต่อการถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวในระดับเล็กน้อยไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจุบันสถิติการหย่าร้างในครอบครัวมีเพิ่มมากขึ้น และมีตัวอย่างให้พบเห็นทั่วไปที่แม่เลี้ยงเดี่ยวสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานและเลี้ยงดูบุตร อีกทั้งมีการรณรงค์ต่อต้านการทำร้ายสตรีและการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว

จากผลการศึกษาที่พบว่าทัศนคติต่อบทบาทหญิงชายบุคลากรชายในมหาวิทยาลัยยังมีทัศนคติยึดมั่นต่อชายเป็นใหญ่มากกว่าบุคลากรหญิง แสดงให้เห็นว่าทัศนคติ ความเชื่อต่อบทบาทหญิงชายเป็นการเรียนรู้หล่อหลอมผ่านตัวแทนสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่สอดคล้องกันในลักษณะชายเป็นใหญ่ยังคงอยู่ มีการผลิตซ้ำ และสืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยสถาบันแรกที่บุคคลเรียนรู้ คือ สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน เพื่อนบ้าน วัฒนธรรม จารีตประเพณี สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันสื่อต่าง ๆ

สถาบันการเมืองการปกครอง ที่ทำงาน เป็นต้น โดยบุคคลมีความเชื่อต่อบทบาทหญิงชายที่เหมาะสม เรียนรู้ในการดำรงบทบาทหญิงชาย หรือ การใช้อำนาจหรือยอมถูกใช้อำนาจจากสถาบันเหล่านั้นทั้งการผ่านการสอนให้ปฏิบัติโดยตรง หรือ ผ่านการสังเกต หรือการลงโทษหากไม่ทำตามบทบาทที่คาดหวัง ทำให้ความเชื่อในเรื่องผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง ผู้หญิงต้องยอมรับ สยบยอมต่อการถูกควบคุมหรือใช้อำนาจยังฝังรากลึก แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายในการส่งเสริมความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติอันเนื่องจากความเป็นเพศแล้วก็ตาม แต่บุคลากรในมหาวิทยาลัยถึงแม้จะมีการศึกษาสูงก็ยังคงมีทัศนคติความเชื่อต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิม แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องหาวิธีการในการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ประชาชนมีทัศนคติต่อความเสมอภาคทางเพศเพิ่มมากขึ้น ในช่องทางที่หลากหลายและในทุกสถาบัน การที่จะลดทอนทัศนคติชายเป็นใหญ่ให้มีความเสมอภาคระหว่างหญิงชายจึงต้องมีการกระทำทุกสถาบันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใช้มุมมองเพศภาวะเป็นกระแสหลักในการพัฒนาสถาบัน

มีทัศนคติบางข้อที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตในผู้ชายเนื่องจากผู้ชายยังยึดติดคุณลักษณะความเป็นชายหรือบทบาทชายดั้งเดิม เช่น “ผู้ชายต้องเข้มแข็ง ไม่ร้องไห้ต่อหน้าผู้อื่น” “ผู้ชายไม่ควรพูดปัญหาของตนเองให้ผู้อื่นฟัง” การที่ผู้ชายเก็บกดปัญหาของตนเอง ไม่แสดงอารมณ์ หรือพูดคุยก่อมาทำให้ผู้ชายเสี่ยงต่อการมีภาวะซึมเศร้าแบบซ่อนเร้น (mask depression) หรือ ไปใช้สารเสพติดรวมถึงสุรา (Robbins, 2006; Chan, 2009) ในสภาพสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรมาสู่สังคมอุตสาหกรรม ผู้หญิงมีการศึกษามากขึ้น และออกมาทำงานนอกบ้านที่มีรายได้ หากผู้ชายยังมีทัศนคติที่ยึดติดต่อบทบาทของการเป็นผู้หารายได้หลัก และเห็นว่าเป็นเรื่องไม่เหมาะสมหากภรรยาทำงานนอกบ้านและสามีอยู่บ้านเลี้ยงดูบุตร ย่อมก่อให้เกิดความเครียดทั้งสามีและภรรยา

สรุป

บุคลากรในมหาวิทยาลัยที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นบุคลากรหญิงและชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปและทำงานที่มีรายได้ ส่งผลให้บุคลากรทั้งหญิงและชายมีทัศนคติต่อบทบาทหญิงชายที่เปลี่ยนแปลง ยึดติดต่อบทบาทเพศภาวะดั้งเดิมน้อยลง โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับเล็กน้อย อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายมีทัศนคติที่ยึดติดต่อบทบาทเพศภาวะดั้งเดิมแบบชายมีอำนาจเหนือกว่าหญิงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงในทุกด้าน คือ 1) บรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย

2) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในครอบครัว 3) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยในชุมชน/ในที่ทำงาน 4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ 5) บทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยที่ยึดติดต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิมที่มีค่อนข้างสูงอยู่ในระดับปานกลางคือด้านบรรทัดฐานความเป็นผู้หญิง/ผู้ชายไทย และด้านบทบาทผู้หญิงกับผู้ชายไทยเรื่องเพศ เช่น ผู้หญิงมีความละเอียดอ่อนมากกว่าผู้ชาย การดื่มเหล้าจนเมามาเป็นสิ่งที่น่าอายสำหรับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ผู้ชายต้องเข้มแข็งและไม่ควรร้องไห้ต่อหน้าผู้อื่น ผู้หญิงควรมีความอดทนต่อปัญหาครอบครัวเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวไว้ ผู้ชายต้องเป็นตัวหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว โดยธรรมชาติแล้วผู้ชายเป็นเพศที่เจ้าชู้ ในขณะที่ผู้หญิงไม่ค่อยสนใจเรื่องเพศนัก คุณค่าของผู้หญิงคือการรักษาพรหมจรรย์ไว้จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน

ข้อจำกัดของงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการสำรวจทัศนคติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยไม่ได้สำรวจการปฏิบัติจริง และเป็นการศึกษาภาคตัดขวางครั้งเดียวจึงไม่สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อเพศภาวะได้

ข้อเสนอแนะ

สถาบันการศึกษาได้รับการคาดหวังว่าเป็นสถาบันที่ผลิตองค์ความรู้ในการขึ้นสังคม มหาวิทยาลัยควรกำหนดวิสัยทัศน์ และ แผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศภาวะ ใช้แนวคิดเพศภาวะเป็นกระแสหลักในการดำเนินโครงการต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เผยแพร่พระราชบัญญัติ ความเท่าเทียมทางเพศ รมรณรงค์ให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยตระหนักถึงความเสมอภาคทางเพศเป็นเรื่องสำคัญ และควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเสมอภาคทางเพศภาวะกับบุคลากรในมหาวิทยาลัย จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องความเสมอภาคหญิงชายเพื่อให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยมีทัศนคติที่ตระหนักถึงความเสมอภาคหญิงชาย และ มีความยืดหยุ่นต่อบทบาทหญิงชายดั้งเดิมมากขึ้น โดยการจัดประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรสายสนับสนุนและสายผู้สอนเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้เข้ารับการอบรมที่มีความหลากหลาย จะทำให้เห็นความไม่เสมอภาคหญิงชายที่มีอยู่จริงชัดเจนมากขึ้น ประกาศยกย่องให้รางวัลกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่ส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เพื่อให้เกิดแบบอย่างเอื้อให้เกิดบรรยากาศความเสมอภาคหญิงชายในมหาวิทยาลัย ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไปคือ มีการศึกษาวิจัยสำรวจการปฏิบัติตามบทบาท

เพศภาวะใน 5 มิติที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ศึกษาติดตามการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อเพศภาวะในระยะยาว ศึกษาความสัมพันธ์ต่อการยึดติดต่อบทบาทเพศภาวะดั้งเดิมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพและสังคม ตลอดจนโอกาสในการพัฒนาความก้าวหน้าในการทำงานของผู้หญิง

เอกสารอ้างอิง

- นาถฤดี เตนดวง. เพศ (sex) ความเป็นหญิงความเป็นชาย (gender) การขัดเกลาทางสังคม (socialization) และความเสมอภาคหญิงชาย (gender equality). <http://www.owf.go.th/wofa/modules/website/upload/news/5c80f2a87a7d0751dc11d603434d2f2b.pdf>. 18 สิงหาคม 2559.
- ประหยัด สายวิเชียรและวาณี เอี่ยมศรีทอง. 2538. รายงานการวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตในครอบครัวกับความเครียดในการทำงาน. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วันทนี วาสิกะสิน และ สุณีย์ เหมะประสิทธิ์. 2541. สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์สารานุกรมประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2555. รายงานผลการสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายฉบับสมบูรณ์. http://www.gender.go.th/research/rsdoc/att/content_attitude_2555.pdf. 5 กุมภาพันธ์ 2557
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, จิราพร เขียวอยู่, วราลักษณ์ กิตติวัฒนไพศาล และอิงคภา โคตรนารา. 2557. “การพัฒนาเครื่องมือประเมินทัศนคติต่อเพศภาวะ”. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 37 (4): 1-12.
- _____, วราลักษณ์ กิตติวัฒนไพศาล, อิงคภา โคตรนารา และ สุวรรณอรุณพงศ์ไพศาล. 2555. “โรคซึมเศร้าวิเคราะห์ผ่านมุมมองเพศภาวะ”. วารสารพยาบาลศาสตร์ และ สุขภาพ 35 (4): 21-30.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์. 2550. คู่มือการวิเคราะห์เชิงมิติหญิงชาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.
- _____. 2552. มาตรฐานและตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย. กรุงเทพฯ: บิสิเนส อินฟอร์เมชั่น พับลิชชีตี จำกัด.

และ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา. **มาตรฐานและตัวชี้วัด ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย.**

<http://www.gender.go.th/publication/book/Standards%20and%20Indicators.pdf>. 18 สิงหาคม 2559.

สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2556. สถิติผู้มารับบริการในศูนย์พึ่งได้ ในปีพ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2554.

http://www.phdb.moph.go.th/ewtadmin/ewt/hss_webserv/download/data_centeeer56/indexhtml. 1 กันยายน 2556.

สุชีลา ดันชัยนนท์. 2540. **สถานการณ์โรคเอดส์: ความหมายของพฤติกรรมที่กำลังเปลี่ยนไป. ในเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาทฤษฎีเฟมินิสต์และทฤษฎีเพศ.** นครปฐม: ภาควิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์. 2538. **การศึกษาความสัมพันธ์ของประชากรต่างวัยในครอบครัว ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อวยพร เชื้อนแก้ว. 2555. **เส้นทางสู่การเปลี่ยนแปลง: เพศและความเป็นธรรมบนฐานจิตวิญญาณและการเรียนรู้ด้วยหัวใจ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

Allanana, G.M. 2013. “Patriarchy and gender inequality in Nigeria: The way forward”. *European Scientific Journal* 9(17): 115-144.

Astbury, J. **Gender and mental health.**

<http://www.globalhealth.harvard.edu/hcpds/wpweb/gender/astbury.pdf>, 16 กุมภาพันธ์ 2550.

Chan, J. D. 2009. “Male Gender Role Strain” : A Pastoral Assessment. Doctor of Theology: University of Stellenbosch.

Ickes, W. 1993. “Traditional gender roles: Do they make, and then break, our relationship?”. *Journal of Social Issues* 49(3): 71-85.

Jakobsson, N. & Kotsadam, A. 2009. “Do attitudes toward gender equality really differ between Norway and Sweden?”. Working paper in economics. No. 352.

- Marinova, J. 2003. **“Gender stereotypes and the socialization process”**. Paper presented for Expert Group Meeting on “the role of men and boys in achieving gender equality.” 21-24 October 2003 Brasilia, Brazil.
- O’Sullivan, S. 2012. “All changed, changed utterly? Gender role attitudes and the feminization of the Irish labour force”. **Women’s Studies International Forum** doi:10.1016/j.wsif.2012.03.020
- Robbins, A. 2006. “Biopsychosocial aspects in understanding and treating depression in men: a clinical perspective”. **Journal of Men's Health and Gender** 3(1), 10-18.
- Tu, S. & Chang, Y. 2000. **Women ‘s and men’s gender role attitudes in coastal China and Taiwan**, Paper presented for East Asian Labor Markets Conference at Yonsei University, Seoul, Korea, February 24, 2000.
- World Health Organization. 2009. **Gender mainstreaming for health managers: a practical approach**. Geneva.